

"Бевме голема сила. Грчките фашисти почнаа да нè напаѓаат дури во септември 1947 година. Сакаа да се 'пресметаат' со партизаните и напаѓаа на Вичо каде беа стационирани околу 300-400 партизани. Требаше да го браниме реонот од Вичо, Вигла до Буф и да не им дозволиме на монархофашистите да навлезат на другата страна, што беше слободна територија на партизаните. Во овој реон се бореше војската на Суло, (Коста) Пецо и на Џавела. Всушност, сите овие чети ја сочинуваа 18. бригада, со која раководеше Гарефи", вели Коста Талов.

КАКО 16-ГОДИШНО МОМЧЕ СЕ ВКЛУЧИЛ ВО ЕЛАС, А ПОТОА И ВО ГРАЃАНСКАТА ВОЈНА, КОСТА ТАЛОВ

Пишува: Жаклина МИТЕВСКА

КАКО КУРИР СЕКОГАШ

За своето учество во Граѓанската војна раскажува и Коста Талов, роден во село Сетина, Леринско, во далечната 1927 година, во попско семејство. И тој требало да биде поп, но почнала војната, по што станал борец за демократска и слободна Грција. Најпрво, како 16-годишно момче се вклучил во ЕЛАС, каде заедно со останатите борци им помагал на партизаните и како курири ги пренесувале преку Кајмакчалан за Караѓова. Кога почнала Граѓанската војна партизаните, кои биле стационирани во неговото родно село Сетина, почнале да се организираат во групи. Тој се потсетува на моментите кога одењето по дрва во планините го користеле за да им носат храна на партизаните. Во тоа време, според негови кажувања, грчката монархофашистичка војска не знаела од каде доаѓаат партизаните, дали се од самите села, дали се протерани од Југославија, или од Бугарија. Монархофашисти имало стационирано во селото Овчарени, каде тие направиле свои упоришта. На почетокот на војната грчките непријатели не напаѓале, туку само ги набљудувале борците за демократска Грција кои, пак,

"Добивме задача да го собереме оружјето од Кајмакчалан. Втората вечер се стациониравме во Попадија. Третата вечер заминавме за Невеска, каде половина од војската остана, а половина замина. Од Невеска отидовме во Статица, каде ме ставија во бригадата на Суло, а добив задача да чувам стража. Четири вечери не спиев, барав некој да ме замени. Петтиот ден десетарот ми рече да одам на ридот на денска стража. По ручекот, тој потенцира дека ќе го чистиме оружјето, а вечерта ќе одиме во борба, и оти нема спиење. Околу 400 партизани тргнавме да удриме на кај Д'мбени, Костенец... Партизаните ги водеше мајорот Гранити. Војската на Суло одеше напред, а јас бев во првите редови. Се удривме со Грците, но во близина на албанската граница, не паднавме во заседа, се вративме. На планината во Костенец имавме конференција на која требаше да ги кажеме впечатоците од таа борба. Иако летаа авионите на грчките непријатели, сепак не нè открија. На конференцијата, на која требаше да се каже што се случува во нашите борби, зедев збор и раскажав за тоа како тргнавме со оружјето од Кајмакчалан, до Невеска, Статица, Кономади, Смордеж... Им реков дека веќе 6-7 дена само одам, воопшто не сум спиел. Тогаш политичкиот комесар на војската ми рече да го предадам оружјето во четата. Се исплашив, бидејќи мислев дека ќе ме убијат. Откако ја исполнив обврската, го предадов моето оружје, ми дадоа митралез, и станав курир на капетанот Суло, со задача да го следам во секој негов чекор. Веќе не чував стража", посочува нашиот соговорник Коста Талов.

КАТА ВОЈНА ВО ГРЦИЈА: КОСТА ТАЛОВ

НА БОИШТЕТО СЕ РАЗГОРЕЛА ГРАЃАНСКАТА ВОЈНА

дејствувале ноќе за да ги истераат.

"Бевме голема сила. Грчките фашисти почнаа да нè напаѓаат дури во септември 1947 година. Сакаа да се 'пресметаат' со партизаните и напаѓаа на Вичо каде беа стационаирани околу 300-400 партизани. Требаше да го браниме реонот од Вичо, Вигла до Буф и да не им дозволиме на монархофашистите да навлезат на другата страна, што беше слободна територија на партизаните. Во овој реон се бореше војската на Суло, (Коста) Пецо и на Џавела. Всушност, сите овие чети ја сочинуваа 18. бригада, со која раководеше Гарефи. Имаше секојдневна борба, при што загинаа многу луѓе, а над селото Турија ги соборивме монархофашистите", објаснува Талов.

НАПАДИ

Нашиот соговорник се потсетува и на случката кога како 19-годишно момче заработил двајца грчки војници, а раскажува и за борбите во близина на албанската граница, и за конференцијата, која

војската остана, а половина замина. Од Невеска отидовме во Статица, каде ме ставија во бригадата на Суло, добив задача да чувам стража. Четири вечери не спиев, барав некој да ме замени. Петтиот ден десетарот ми рече да одам на ридот на денска стража. По ручекот, тој потенцира дека ќе го чистиме оружјето, а вечерта ќе одиме во борба, и оти нема спиење. Околу 400 партизани тргнавме да удриме на кај Д'мбени, Костенец... Партизаните ги водеше мајорот Гранити. Војската на Суло одеше напред, а јас бев во првите редови. Се судривме со Грците, но во близина на албанската граница, не паднавме во заседа, се вративме. На планината во Костенец имавме конференција на која требаше да ги кажеме впечатоците од таа борба. Иако летаа авиони на грчките непријатели, сепак не нè открија. На конференцијата на која требаше да се каже што се случуваше во нашите борби, зедев збор и раскажав за тоа како тргнавме со оружјето од Кајмакчалан, до Невеска, Статица, Кономади, Смердеж... Им кажав дека веќе

своето учество во групата на Нико Турукиди.

"Се пријавив да ја предводам групата борци од Брезница за Сетина. Во ова село го најдов Нико Турукиди и тој ме прифати во неговата војска. Напаѓавме во Леринско Поле. По еден месец дојде команда Нико Турукиди со војската да се префрли на Вичо, по што заедно отидовме во селото Рула, Костурско. Таму војската беше преполовена, дел од неа ја распределија за Грамос. Турукиди не ми дозволи да заминам. Потоа, повторно доби задача само ние двајца да се вратиме во Сетина. Со нас требаше да префрлиме и една Американка, која беше дел од некоја комисија за испитување на тоа до каде е војната, како напредуваме, до каде сме со оружјето... Тргнавме за Сетина, бидејќи тоа беше слободна територија на партизаните. Одев напред. Времето беше врнежливо и темно, а кога пристигнавме до Леринско Поле, сфатив дека сум го заборавил патот до Сетина. Сепак, дојдовме до Борешница, па до Неокази, по што тргнавме кон Сетина. Но, дознавме дека монархофашист-

ВО ПРВИТЕ РЕДОВИ

"Се пријавив да ја предводам групата борци од Брезница за Сетина. Во ова село го најдов Нико Турукиди и тој ме прифати во неговата војска. Напаѓавме во Леринско Поле. По еден месец дојде команда Нико Турукиди со војската да се префрли на Вичо, по што заедно отидовме во селото Рула, Костурско. Таму војската беше преполовена, дел од неа ја распределија за Грамос. Турукиди не дозволи да заминам. Потоа, повторно доби задача само ние двајцата да се вратиме во Сетина. Со нас требаше да префрлиме и една Американка, која беше дел од некоја комисија за испитување на тоа до каде е војната, како напредуваме, до каде сме со оружјето... Тргнавме за Сетина, бидејќи тоа беше слободна територија на партизаните. Одев напред. Времето беше врнежливо и темно, а кога дојдовме до Леринско Поле сфатив дека сум го заборавил патот до Сетина. Сепак, дојдовме до Борешница, па до Неокази, по што тргнавме кон Сетина. Но, дознавме дека монархофашистичката војска од Овчарани го обиколила селото Сетина, со цел да ги нападне партизаните. Успеавме да влеземе во селото и да ја префрлиме Американката до Кајмакчалан каде ја презедоа партизаните", вели Талов.

тичката војска од Овчарани го обиколила селото Сетина, со цел да ги нападне партизаните. Успеавме да влеземе во селото и да ја префрлиме Американката до Кајмакчалан каде ја презедоа партизаните".

По извршувањето на задачата Талов останал во Сетина како курир на Нико Турукиди. Од октомври 1947 до февруари 1948 година правеле организации по Леринско Поле, собирале храна, им се спротивставувале на монархофашистите.

Талов се потсетува и на моментите кога група 14-годишни деца одел на Кајмакчалан. Оттаму преку Кожув бил префрлен во Сена, каде останал три месеци. Во мај 1948 година повеле борба на Кајмакчалан. Неговиот претходен водач Нико, иако требало да замине на Кајмакчалан, всушност заминал за Грамос каде се отворил фронт со Грците, а дел од единиците се повлекле во Албанија. Имено, последната акција во која учествувал Талов била во војската на Тоска на Кајмакчалан 1948 година.

била одржана на планината во Костенец.

"Добивме задача да го собереме оружјето од Кајмакчалан. Втората вечер се стационаиравме во Попадија. Третата вечер заминавме за Невеска, каде половина од

6-7 дена само одам, воопшто не сум спиев. Тогаш политичкиот комесар на војската ми рече да го предадам оружјето во четата. Се исплашив, бидејќи мислев дека ќе ме убијат. Откако ја исполнив обвр-

(Серијата "Сеќавања" се реализира во соработка со Ташко Јованов)